

คำนำ ในการพิมพ์ครั้งที่ ๑

งานด้านอนุกรมวิธาน (Taxonomy) ของราชบัณฑิตยสถาน แบ่งการดำเนินงานออกเป็นคณะกรรมการวิชาการ ๒ คณะ เพื่อรับผิดชอบเรื่องการจัดทำอนุกรมวิธานพืช และการจัดทำอนุกรมวิธานสัตว์ โดยแต่ละคณะได้รวบรวมชื่อพรรณพืชและพรรณสัตว์ที่มีอยู่ในประเทศไทย แล้วเขียนคำอธิบายระบุรูปพรรณลักษณะ รายละเอียดของพรรณพืชและพรรณสัตว์ บอกถึงคุณสมบัติและโทษที่มี พร้อมทั้งจัดทำภาพประกอบ คณะกรรมการจัดทำอนุกรมวิธานพืชได้ปรับปรุงองค์ประกอบของคณะกรรมการมาเป็นระยะ ๆ ปัจจุบันประกอบด้วย

๑. ดร.จำลอง เพ็งคล้าย	ประธานกรรมการ
๒. ศ. ดร.ธวัชชัย สันติสุข	กรรมการ
๓. ศ. ดร.วิเชียร จีรวงส์	กรรมการ
๔. นางชুমศรี ชัยอนันต์	กรรมการ
๕. ผศ.จिरายุพิน จันทระประสงค์	กรรมการ
๖. รศ.กัลยา ภราโดย	กรรมการ
๗. รศ.บุศบรรณ ณ สงขลา	กรรมการ
๘. นางจารีย์ บันสิทธิ์	กรรมการ
๙. รศ. ดร.อบฉันทิ ไทยทอง	กรรมการ
๑๐. นางสีนา ผู้พัฒนพงศ์	กรรมการ
๑๑. ผู้อำนวยการกองวิทยาศาสตร์ หรือผู้แทน
(นางสาวศิริพร อินทรเชียรศิริ ผู้แทน)	กรรมการ
๑๒. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางสาวรัตติกาล ศรีอำไพ)	กรรมการและเลขานุการ
๑๓. เจ้าหน้าที่ราชบัณฑิตยสถาน
(นางณัฐมาตย์ มุสิกะเจริญ)	กรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ

หนังสืออนุกรมวิธานพืช อักษร ข นี้เป็นเล่มที่ ๒ ของหนังสือชุดอนุกรมวิธานพืช ฉบับราชบัณฑิตยสถาน หลังจากที่ราชบัณฑิตยสถานได้จัดพิมพ์หนังสืออนุกรมวิธานพืช อักษร ก ไปแล้วใน พ.ศ. ๒๕๓๘ และพิมพ์ครั้งที่ ๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๕๔๖ ในส่วนเนื้อหาของหนังสืออนุกรมวิธานพืช อักษร ข เล่มนี้ประกอบด้วย คำอธิบายพรรณพืช จำนวน ๑๘๗ ชนิด พร้อมภาพถ่ายเส้นและภาพสีประกอบจำนวนมาก

ราชบัณฑิตยสถานขอขอบคุณคณะกรรมการจัดทำอนุกรมวิธานพืช และผู้ทรงคุณวุฒิจากหน่วยงานต่าง ๆ ที่ได้ช่วยกันเขียนคำอธิบาย ตลอดจนทุ่มเทกำลังกาย ความรู้ และเวลาอันมีค่าในการจัดทำหนังสืออนุกรมวิธานพืช อักษร ข เล่มนี้ออกเผยแพร่ ซึ่งราชบัณฑิตยสถานหวังว่าหนังสือเล่มนี้จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่ศึกษาค้นคว้าและประชาชนที่สนใจเกี่ยวกับพรรณพืชเป็นอย่างดี ส่วนหนังสืออนุกรมวิธานพืชอักษรอื่น ๆ ราชบัณฑิตยสถานจะได้ทยอยพิมพ์เผยแพร่ต่อไป.

(ศาสตราจารย์ นายแพทย์อรรถสิทธิ์ เวชชาชีวะ)

นายกษัตริย์ราชบัณฑิตยสถาน

ราชบัณฑิตยสถาน

ธันวาคม ๒๕๔๗

คำชี้แจง

การจัดทำอนุกรมวิธานพืช

ก. วัตถุประสงค์

เพื่อจัดทำชื่อและบรรยายลักษณะพรรณพืชที่มีชื่อในประเทศไทยตามหลักของวิชาอนุกรมวิธาน โดยเรียงลำดับชื่อไทยในลักษณะของพจนานุกรม

ข. วิธีดำเนินการ

๑. รวบรวมข้อมูลพรรณพืชจากสภาพธรรมชาติ พิพิธภัณฑ์พืช ตำรา และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับพืช
๒. พิจารณาชื่อที่นิยมใช้กันให้เป็นชื่อหลัก
๓. จัดทำคำอธิบายลักษณะพรรณพืช ถิ่นกำเนิด เขตการกระจายพันธุ์ รวมทั้งประโยชน์และโทษที่มี
๔. จัดหาภาพประกอบ

ค. ขอบเขต

จัดทำคำอธิบายเฉพาะพรรณพืชที่มีชื่อไทยและมีการกระจายพันธุ์ในประเทศไทยตามธรรมชาติ รวมทั้งพืชที่นำเข้ามาปลูกเป็นเวลานานจนรู้จักกันแพร่หลาย

ง. หลักเกณฑ์การเขียนคำอธิบาย

๑. เรียงชื่อพรรณพืชภาษาไทยตามลำดับอักษรในรูปพจนานุกรมเป็นลำดับแรกตามด้วยชื่อวิทยาศาสตร์พร้อมด้วยชื่อผู้ตั้งชื่อพรรณไม้ หากมีชื่อพ้อง ชื่อสามัญ ชื่ออื่น ๆ ก็ได้แสดงไว้ด้วย
๒. พรรณพืชที่มีชื่อไทยซ้ำกันและอยู่ในวงศ์เดียวกันจะเขียนคำอธิบายรวมไว้ด้วยกัน ส่วนพรรณพืชที่ชื่อไทยซ้ำกันแต่อยู่ต่างวงศ์กันจะมีเลขกำกับไว้ท้ายชื่อนั้น ๆ เช่น ชี้ฝั่ง ๑ ชี้ฝั่ง ๒
๓. ศัพท์บัญญัติที่ใช้ในคำอธิบาย (ถ้ามี) ให้ดูจากบัญญัติศัพท์ท้ายเล่ม และสอบค้นเพิ่มเติมได้ในหนังสือศัพท์พฤกษศาสตร์ อังกฤษ-ไทย ไทย-อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน ส่วนศัพท์บัญญัติที่มีเครื่องหมายรูปดังนี้ “-” อยู่ข้างหน้าเป็นคำวิเศษณ์ ในการใช้งานจะต้องนำไปประกอบกับคำอื่น
๔. ชื่อวงศ์ใช้ตามหนังสือ **The Plant-Book** ของ D.J.Mabberley, Cambridge University Press, 1997
๕. ชื่อผู้ตั้งชื่อพรรณไม้ใช้ตามหนังสือ **Authors of Plant Names** ของ R.K. Brummitt and C.E. Powell, Royal Botanic Gardens, Kew, 1992 ส่วนบางชื่อที่ยังไม่มีรายละเอียดจะได้เพิ่มเติมในโอกาสต่อไป

๖. ชื่อสารประกอบทางเคมีจะถอดเป็นภาษาไทยเฉพาะคำที่รู้จักกันแพร่หลาย นอกนั้นจะคงภาษาอังกฤษไว้
๗. อักษรย่อ จะใช้เฉพาะคำที่รู้จักกันดีอยู่แล้ว เช่น มม. (มิลลิเมตร) ซม. (เซนติเมตร) ม. (เมตร) ฯลฯ
๘. คำอธิบายที่เป็นลักษณะปกติของพืช เช่น ดอกสมบูรณ์เพศ ใบเกลี้ยง ใบสีเขียว จะไม่ได้บรรยายไว้ แต่จะระบุเมื่อเป็นดอกแยกเพศ มีขน หรือมีลักษณะพิเศษอื่น ๆ

จ. อื่น ๆ

- คำอธิบายพรรณพืชอักษร ข มีจำนวน ๑๘๗ เรื่อง
ภาพประกอบสีในเล่มมีทั้งหมด ๑๒๒ ภาพ
ภาพลายเส้น ๗๕ ภาพ
- แม้ว่าเป็นพืชสกุลหรือวงศ์เดียวกัน การบรรยายอาจแตกต่างกันไปบ้าง เนื่องจากต้องคงเอกลักษณ์การบรรยายของผู้เขียนแต่ละคนไว้